

Kaposvári Tankerületi Központ SA0601

OM azonosító: 038551

Bárcai Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola,
Készségfejlesztő Iskola, Fejlesztő Nevelés-Oktatást Végző Iskola,
Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

4. sz. melléklet

UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI HÁLÓZAT

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2018

Dr. Benézéné Csorba Margit
igazgató

Tartalomjegyzék

TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS	4
ALAPELVEINK	4
AZ ELLÁTÁS CÉLCSOPORTJA, IDŐKERETE, TERVEZÉSE	5
AZ UTAZÓTANÁRI SZOLGÁLAT SZEMÉLYI FELTÉTELEI	6
SZAKMAI MUNKA.....	7
SZOLGÁLTATÁSOK.....	7
AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUS FELADATA	8
TANULÁSBAN AKADÁLYOZOTT GYERMEKEK/TANULÓK ELLÁTÁSA.....	10
PERVAZÍV FEJLŐDÉSI ZAVARRAL ÉLŐ GYERMEKEK/TANULÓK ELLÁTÁSA.	11
MOZGÁSSÉRÜLT GYERMEKEK/TANULÓK ELLÁTÁSA.....	12
LÁTÁSSÉRÜLT GYERMEKEK/TANULÓK ELLÁTÁSA.....	13
HALLÁSSÉRÜLT GYERMEKEK/TANULÓK ELLÁTÁSA.....	14
BESZÉDFOGYATÉKOS GYERMEK/TANULÓ HABILITÁCIÓS-REHABILITÁCIÓS ELLÁTÁSA	14
EGYÉB PSZICHÉS FEJLŐDÉSI ZAVARRAL KÜZDŐ GYERMEKEK/TANULÓK ELLÁTÁSA	16

UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUSI HÁLÓZAT

(1) „A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

(2) A szülő választja ki a sajátos nevelési igényű tanuló számára megfelelő ellátást nyújtó nevelési-oktatási intézményt az illetékes szakértői bizottság szakértői véleménye alapján, a szülő és a gyermek igényeinek és lehetőségeinek figyelembevételével.”(1)

Az utazó gyógypedagógusi hálózat az integráltan nevelt, oktatott SNI gyermekek/tanulók számára biztosítja a gyógypedagógiai szolgáltatást annak érdekében, hogy egyéni életük, társadalmi beilleszkedésük sikeres legyen.

Az intézményi céloknak megfelelő feladata a városi, járási, és megyei óvodákban, általános és középiskolákban a sajátos nevelési igényű tanulók fogyatékosságából eredő hátrányának megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülésspecifikus szempontú támogatása tanuló és szülősegítő szolgáltatásaival.

Ennek érdekében együttműködik az inkluzív intézményekkel, az érintett gyermekek, tanulók szüleivel, a társadalmi rehabilitációban részt vevő szervezetekkel, szolgáltatást igénylő közoktatási intézményekkel, szakmai szolgáltatókkal.

Korszerű pedagógiai szemléletet közvetít, amely a tanulók egyéni sajátosságaihoz igazodó, az együttnevelést, a tehetséggondozást szolgáló tanulásszervezési módokat, tanítási módszereket és kereteket ismertet meg a befogadásra nyitott pedagógusokkal.

(1) 2011.évi CXCV törvény a nemzeti köznevelésről 47§

TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról legalizálta az integrált nevelést, mely változást idézett elő a speciális nevelési-oktatási intézmények szervezetében és működésében. A fogyatékoságok enyhébb tüneteit mutató gyerekek integrált keretek között nevelkedtek, tanultak. A többségi óvodákban és iskolákban egyre nagyobb igény jelentkezett a gyógypedagógiai intézményekben felhalmozódott tudás iránt. Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról 2003. évi módosítása lehetőséget adott Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmények létrehozására, meghatározva elsődleges feladatukat, a befogadó köznevelési intézményekben az együttnevelés segítségét. Ezáltal bővült a gyógypedagógiai intézmények szerepköre, széles körű együttműködést biztosítva a többségi pedagógusokkal, szülőkkel. A Bárczi Gusztáv Módszertani Központ 2003 óta EGYMI-ként működik, pedagógiai szakszolgálatot, pedagógiai szakmai szolgáltatásokat, utazó szakember hálózatot és terápiás szolgáltatásokat működtetve.

A Módszertani Központ által ellátott intézmények száma 2003-tól évről évre növekedett. Míg kezdetben a városi óvodák és általános iskolák gyermekeit látta el, 2 év elteltével már az ellátott intézmények köre a kistérségi óvodákra és iskolákra, valamint a kaposvári középiskolákra is kiterjedt. Újabb változást eredményezett a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről, amely továbbra is biztosítja a jogszabályi háttérrel az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények működéséhez, az intézmények által ellátandó feladatok körét azonban jelentősen leszűkítette. Az EGYMI 2012 januárjától szakmai szolgáltatási feladatokat, 2013 szeptemberétől pedagógiai szakszolgálati feladatokat nem láthat el, de az utazótanári hálózat szervezése és működtetése továbbra is feladata. Ezzel egyidejűleg az utazó gyógypedagógiai hálózat megerősödött, az ellátási terület túllépett a járás határain.

ALAPELVEINK

1. A másság elfogadása és elfogadtatása
2. A különleges gondozás alapvető igény és feladat
3. Az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése
4. A fogyatékosok eredményes szocializációja, társadalmi integrációja
5. Együttműködés az integráció, inkluzív nevelés megvalósítása érdekében
6. A toleráns, szeretetteljes légkör kialakítása
7. Egyéniség kompetencia határainak tiszteltetben tartása

Az utazó gyógypedagógusok a fenti alapelvek szellemében végzik minden pedagógiai tevékenységüket. Ez az attitűd jelenik meg tervezőmunkájuk során éppúgy, mint a napi gyakorlat folyamán.

Cél

- Az integráltan nevelt, oktatott sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók számára speciális pedagógiai segítségnyújtás.
- Az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése, esélyteremtés
- Az előítéletek felszámolása
- Segítő szolgáltatás nyújtása a befogadó iskolák pedagógusainak, a sajátos nevelési igényű gyermekek szüleinek

Feladat

- a tanulásban akadályozott, érzékszervi illetve pszichés fejlődés zavarai miatt tartósan és súlyosan károsodott gyermekek fejlesztésének támogatása
- a sajátos nevelési igényű gyermekek fogyatékosságából eredő hátrányának megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülés-specifikus szempontú támogatása.
- segítségnyújtás az integrációs folyamat során keletkező pedagógiai diagnosztikus, dokumentációs és egyéb kísérő anyagok elkészítésében
- a sérült gyermek, tanuló megfigyelése, fejlesztésének, lehetőségeinek, korlátainak értelmezése, a szakértői vélemény alapján
- módszertani útmutatás, a gyógypedagógiai nevelés számára biztosított szakanyagok, tankönyvek, taneszközök beszerzése, felhasználásuk, beemelésük ütemezése a gyógypedagógus irányításával
- az integrált tanuló nevelésével kapcsolatos szakmai megbeszélések, tapasztalatcsere, szakmai felkészítés
- segítségnyújtás a tehetséges tanulók felismerésében, gondozásában
- tanuló segítő szolgáltatás

AZ ELLÁTÁS CÉLCSOPORTJA, IDŐKERETE, TERVEZÉSE

Az ellátás célcsoportja

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodás kortól a tankötelezettség végéig, akiknek ellátási jogosultságát a Pedagógiai Szakszolgálatok Megyei Szakértői Bizottságai, valamint az országos szakértői és rehabilitációs bizottságok határozzák meg.

Az utazó gyógypedagógusi hálózat az óvodától a középiskola befejezéséig évente változó létszámú, 350-400 fő közötti gyermeket, fiatalot lát el.

Az ellátás időkerete

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 6. sz. melléklete és a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról 138.§ alapján.

Az ellátás tervezése

Az ellátás tervezésének alapja a Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottságának szakértői véleménye, a pedagógus és a gyógypedagógus megfigyelési, valamint az év eleji pedagógiai mérések eredményei. Az egyéni fejlesztési terv elkészítésében együttműködik a gyógypedagógus és az integráló pedagógus.

AZ UTAZÓTANÁRI SZOLGÁLAT SZEMÉLYI FELTÉTELEI

Sokoldalúan, jól képzett szakemberek, terapeuták segítik a fejlesztő, rehabilitációs munkát, az együttnevelés előkészítését, a további szolgáltatási rendszerek kidolgozását, a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló nevelését-oktatását.

A fogyatékoság típusának megfelelő szakos végzettségek:

- oligofrénpedagógia
- tanulásban akadályozottak pedagógiája
- látássérültek pedagógiája
- szurdopedagógia, hallássérültek pedagógiája
- szomatopedagógia
- pszichopedagógia
- logopédia
- autizmus spektrumzavarok pedagógiája
- szociálpedagógia, romológia

A feladat ellátását főállású utazó gyógypedagógusok mellett további szakemberek megbízási szerződéssel történő alkalmazásával tudjuk biztosítani.

SZAKMAI MUNKA

A szakmai munkát a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei határozzák meg. Ennek értelmében az elvárások mindig igazodnak a gyermekek fejlődésének üteméhez, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósul meg. A kollégák nagy figyelmet fordítanak arra, hogy gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl.

Segítséget nyújtanak a hálózat munkatársai abban, hogy a habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak intézmények programjainak tartalmi elemeivé.

Az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert mindenesetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A fejlesztések magába foglalják a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és a kognitív képességek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Gyógypedagógusaink rendszeresen alkalmazzák a korszerű pedagógiai módszereket, a digitális taneszközöket a pedagógiai munka hatékonyabbá tételének érdekében. Munkájukba beépítik a különféle műhelymunkák, tanfolyamok ismereteit, tapasztalatait. Együttműködnek az integráló pedagógusokkal. tanácsadói szerepkörben is megmutatkoznak.

Szakmai munkaközösségünk tagjai aktívak, sokoldalúak, innovatívak, folyamatosan képzik magukat, szívesen vesznek részt az intézmény programjain, azok szervezésében.

SZOLGÁLTATÁSOK

A gyermekek megfigyelése

- tanulási szokások, sajátosságok megfigyelése
- gyermek megismerési képességeinek, a továbbhaladást akadályozó egyéni eltéréseknek, sajátosságoknak pedagógiai, gyógypedagógiai feltárása
- kommunikáció, gondolkodás, szocializációs képességek megfigyelése

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók komplex fejlesztése

- pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkozások egyéni vagy csoportos formában
- komplex egyéni fejlesztés biztosítása tanórán kívül, gyógypedagógiai eljárások alkalmazásával
- a gyermek képességeinek megfelelő módszerek, terápiák, technikák alkalmazása
- a fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása, az ép vagy kevésbé sérült funkciók bevonásával
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- az egyéni sikereket elősegítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- a gyermek/tanuló haladásának figyelemmel kísérése

Gyógypedagógiai tanácsadás, pedagógusok felkészítése, folyamatos konzultáció

- a pedagógusok felkészítése a sajátos nevelési igényű gyerekek fogadására
- sikertelenségek, kudarcok és eredmények okainak feltárása
- a tehetséggondozás, a fejlesztési irányok megbeszélése
- javaslattétel a gyermek/ tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására
- segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges speciális eszközök kiválasztásában
- tanulási nehézségek kialakítását, tanulási zavarokat, magatartászavarokat megelőző pedagógiai eljárások megismertetése
- tanulási technikák bemutatása
- oktatási segédanyagok, szakirodalom ajánlása
- az egyéni fejlesztést elősegítő tanulói és tanári eszközök bemutatása, elkészítésének lehetőségei
- a diagnózisból megismert problémák azonosítása, besorolása a képességek rendszerébe
- sajátos nevelési igény a családban, tanácsadás a szülőknek
- szakmai előadások, tréningek, nevelési értekezletek, konzultációk a többségi intézmények által kiválasztott témában

Szülősegítő szolgáltatások

- Családi délutánok, hétvégék az integrációban részt vevő gyermekek, tanulók és szüleik számára.
- A fejlesztőeszköz kölcsönzés, amely biztosítja a speciális segédeszközökhöz való hozzáférést, valamint a szabadidő hasznos eltöltésén keresztül a gyermekek képességeinek sokoldalú fejlesztését.
- Szülői konferenciák, melyek különböző témákban nyújtanak elméleti és gyakorlati segítséget a résztvevőknek.
- Integrációs kézikönyv segíti a sajátos nevelési igényű és a többségi gyermekek szüleinek a másság elfogadását, felkészít az elfogadásra, befogadásra.
- Szülői képzések, klubok, melyek célja a szülői hivatást segítő képességek fejlesztése, megerősítése, felkészítés a problémák felismerésére, kezelésére, megelőzésére.

AZ UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGUS FELADATA

A gyermekkel való közvetlen foglalkozás

- a gyermek megfigyelése
- a fogyatékoságából eredő hátrányának megelőzése, csökkentése, kompenzálása, a képességek kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük sérülés specifikus szempontú támogatása.
- speciális fejlesztő tevékenység a gyermekkel való közvetlen foglalkozásokon
- a gyermek képességeinek megfelelő módszerek, terápiák, technikák alkalmazása
- a fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása
- az ép vagy kevésbé sérült funkciók fejlesztése

- speciális segédeszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- az egyéni sikereket elősegítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- a gyermek/tanuló haladásának figyelemmel kísérése
- többségi általános iskolába visszahelyezett, ill. többségi szakképző intézményekben továbbtanuló gyermekek utógondozása

Kapcsolattartás a szülőkkel

- a gyermek megfigyelése a szülő kérésére
- javaslat további vizsgálatokra
- tanácsadás
- segítségnyújtás a szakvélemény, diagnózis értelmezésében
- tájékoztatás a fejlesztés lehetőségeiről
- rendszeres konzultáció a gyermek fejlődésével kapcsolatosan
- javaslattevés az együttműködési módokra
- javaslattevés a gyermek/ tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására
- megbeszélés az otthon végzendő gyakorlatokkal kapcsolatosan
- segítségnyújtás a speciális eszközök kiválasztásában
- tájékoztatás a speciális eszközök beszerzési lehetőségeiről
- szülői értekezleteken, fogadóórákon való részvétel
- a szülők felkészítése a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadására
- nyílt órák biztosítása szülők számára
- kapcsolatfelvétel segítése a sérült embereket képviselő szervezetekkel

Kapcsolattartás a többségi intézmények pedagógusaival

- szakmai együttműködés az integrált nevelés-oktatásban részt vállaló intézmények pedagógusaival: tanácsadás, szakmai műhelymunkák, előadások, konferenciák
- a gyermek megfigyelése az intézmény kérésére
- javaslat további vizsgálatokra
- a pedagógusok felkészítése a sajátos nevelési igényű gyerek fogadására
- segítségnyújtás a szakvélemény, diagnózis értelmezésében
- javaslattevés a gyermek/ tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására
- segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges speciális eszközök kiválasztásában
- tájékoztatás a speciális eszközök beszerzési lehetőségeiről
- részvétel a gyermek/tanuló eredményeinek értékelésében
- módszertani segítségnyújtás
- segítségnyújtás az egyéni fejlesztés tervezésében
- sikertelenségek, kudarcok és eredmények okainak feltárása
- tanulási nehézségek kialakulását, tanulási zavarokat, magatartászavarokat megelőző pedagógiai eljárások megismertetése
- sajátos nevelési igényű tanulók tehetséggondozása
- nevelési értekezletek, konzultációk a többségi intézmények által kiválasztott témában
- eszközbemutatók, könyvajánlások

A fejlesztési feladatok dokumentálása

- Az utazó gyógypedagógusok a szakértői véleményre és saját megfigyeléseire, pedagógiai diagnózisára építve, egyénre szabott fejlesztési tervet készítenek. A fejlesztési terv tartalmazza a fejlesztés fő területeit, a felkészítés idejét, ütemezését, az egyes területeken belüli fejlesztés célját, feladatát, módszerét és eszköztárát.
- A munka dokumentálása a jogszabályok által meghatározott nyomtatványban, az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, egyéni fejlődési lap kül- és belívében, valamint munkanaplóban történik.
- A fejlesztés eredményéről szöveges értékelést készítenek a tanév végén.
- Az együttes nevelésben részt vevő tanulók egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációjának központilag kiadott egyéni fejlődési lapon (Tü. 356. Tü. 357.) történő dokumentálását folyamatosan végzik.

TANULÁSBAN AKADÁLYOZOTT GYERMEKEK/TANULÓK ELLÁTÁSA

A habilitációs, rehabilitációs nevelés célja az enyhén értelmi fogyatékos fiatalok szocializációja, eredményes társadalmi integrációja.

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, az eszköztudás fejlesztésére, a felzárkóztatásra, a tanulási technikák elsajátítására, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetésre irányul.

A komplex gyógypedagógiai terápia során *fejlesztett területek*

- megismerő tevékenységek fejlesztése
- kognitív képességek fejlesztése
- motoros képesség fejlesztése:
- kommunikációs képességek fejlesztése
- szociális készségek fejlesztése
- gondolkodási képességek fejlesztése
- tanulási képességek fejlesztése
- kommunikációs készség
- harmonikus személyiség alakítása, tudatos magatartás, önfegyelem, tudatos feladat és munkavégzés.
- társadalmi beilleszkedés érdekében: társas kapcsolatok fejlesztése
- konfliktuskerülő és feloldó magatartás erősítése
- szabályok, normák elfogadása

PERVAZÍV FEJLŐDÉSI ZAVARRAL ÉLŐ GYERMEKEK/TANULÓK ELLÁTÁSA

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésének célja

- az egyéni képességek szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése, melynek alapja a szociális, kommunikációs és gondolkodási készségek hiányának speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.
- A hiányzó készségeket kompenzálása a fejlődési elmaradás, a másodlagos problémák leküzdése érdekében.
- Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása.
- az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos, probléma-megoldási módszerek tanítása
- A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanított képesség egész életen át megfelelő alkalmazhatósága

Speciális módszerek az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésében

- protetikusan környezet és eszköztár kialakítása - strukturált környezet biztosítása az időbeli és téri tájékozódás segítéséhez, vizuális információhordozók és augmentatív kommunikációt segítő eszközrendszer kialakítása
- speciális, egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítása.
- vizuálisan segített kommunikációs rendszer
- a kognitív-viselkedésterápia módszereinek alkalmazása.

Fejlesztési területek:

- kommunikáció/szociális viselkedés
- önkiszolgálás
- kognitív fejlesztés
- viselkedésproblémák kezelése
- képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével,
- önszervezés, önállóság, tárgy szociális integráció,
- munkára nevelés, pályaaorientáció.

MOZGÁSSÉRÜLT GYERMEKEK/TANULÓK ELLÁTÁSA

A mozgáskorlátozott tanulók habilitációs, rehabilitációs fejlesztésének célja, hogy nagyobb esélyt biztosítson az eredményes tanulásra, fejlődésre, a sikeres társadalmi beilleszkedésre.

Ennek érdekében:

- a károsodott tartási és mozgási funkciók helyreállítása, korrekciója, kompenzációja
- új tartási és mozgási funkciók kialakítása és interiorizálása
- mozgás-szervrendszer optimális működőképességének elősegítése; állapotromlás, másodlagos károsodások, következmények megelőzése;
- motoros készségek és képességek fejlesztése,
- mindennapos tevékenykedtetés, a személyi függetlenség motoros feltételeinek és eszközhasználatának, a kommunikációs képességek motoros feltételeinek kialakítása, javítása
- a reális mozgásos éntudat kialakítása, önálló életvitelre való elő- és felkészítés
- beszédzavarok, kommunikációs képességek javítása
- speciális felkészítés az önkiszolgálásra, az önálló életvezetésre

A mozgásnevelés terápia során fejlesztett területek

- izomerő növelése,
- ízületi mozgásterjedelem növelése
- egyensúly, mozgáskoordináció fejlesztése,
- járáskorrekció,
- preventív tartáskorrekció
- önellátás, önkiszolgálás fejlesztése
- ergoterápia
- szenzomotoros ismeretszerzés biztosítása- vesztibuláris rendszer fejlesztése
- finom- és grafomotorika fejlesztése
- viuomotoros koordináció fejlesztése

LÁTÁSSÉRÜLT GYERMEKEK/TANULÓK ELLÁTÁSA

A látás hiánya, az aliglátás és a gyengénlátás nemcsak a tanulás terén okoz eltéréseket, hanem nehezítette a mindennapi élet tevékenységei (a tájékozódás, a közlekedés, az önkiszolgálás) is. Mindezt egyéni bánásmóddal és a közösség segítségével tudja korrigálni a pedagógus. A fejlesztési feladatok megtervezésekor, a módszerek kiválasztásánál figyelembe kell venni, hogy a látás hiánya vagy csökkent volta miatt a látássérült gyermek ismeretszerzését a külvilág iránti látó beállítódás helyett a haptikus (bőr- és mozgásérzékelés együttese) és hallási beállítódás is jellemzi. Fontos az ép érzékszervek – hallás, tapintás, szaglás, ízérzékelés – fejlesztése, valamint a meglévő látás használatának tanítása. az önállóság iránti igény fejlesztése elsősorban az önkiszolgálás, a mozgás és tájékozódás terén.

A habilitáció, rehabilitáció célja:

- Az érdeklődés felkeltése a környezet, a látható, hallható, tapintható világ megismerése iránt a speciális segédeszközök használatával.
- A működő érzékszervek fokozott kihasználása.
- Az akarati tulajdonságok erősítése a látássérülés hátrányainak leküzdéséhez.
- Az önbizalom, a pozitív énkép alapozása.
- Felkészítés az ép látásúakkal való kapcsolatépítésre, a közösségbe való beilleszkedésre.

főbb területei:

- az ép érzékszervek működésének intenzív fejlesztése (pl. hallás);
- a meglévő látás megőrzése, fejlesztése – látásnevelés –, optikai segédeszközök használata;
- beszédhiba-javítás; a nyelvi, kommunikációs készségek fejlesztése;
- intenzív mozgásfejlesztés
- tapintás, finommozgás, a kézügyesség fejlesztése, a Braille-írás, -olvasás technikájának gyorsítása,
- a testkultúra kialakítása, a testtartási hibák javítása, indokolt esetben gyógytornász, szomatopedagógus bevonásával,
- életviteli technikák
- a közlekedést, tájékozódást segítő ismeretek konkrét élethelyzetekben történő elsajátítása, alkalmazása (tájékozódás-, és közlekedéstanár segítségével a fehér bot technikájának elsajátítása); környezetkialakítás,
- mindennapi tevékenységek (önkiszolgálás, háztartás stb.),
- a speciális tan- és segédeszközök használatának gyakoroltatása;
- a tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása

HALLÁSSÉRÜLT GYERMEKEK/TANULÓK ELLÁTÁSA

A hallássérült tanulónál a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat.

A fejlesztés kiemelt feladatai

- a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák nyelvi formáinak elsajátítása
- az ismeretek bővítésével kapcsolatos fogalomrendszerek kiépítése, a kognitív funkciók szintjeinek fejlesztésével.
- a magyar nyelv szabályainak megfelelő beszéd komplex, folyamatos fejlesztése.
- a beszédhallás, a beszédérthetőség fejlesztése
- alapvető kommunikációs készségek, a szájról olvasásra és a hallásmaradványra támaszkodó beszédértés
- az információszerzés, az interszónális kapcsolatok új technikai formáira való felkészítés (számítógép, Internet stb.), az írásos kommunikáció, idegen nyelv ismerete, írásos formájának hangsúlyos megalapozása és fejlesztése.
- az írásos kommunikáció és az informatikai eszközök használata
- a tehetségre utaló személyiségjegyek feltárása és gondozása.
- a beszédértés és mondanivaló kifejezésének fejlesztése.
- egyéni anyanyelvi nevelés
- a szövegértő olvasás folyamatos fejlesztése
- a hallókészülék használatára szoktatás
- a meglévő beszédállapot fenntartása (megőrzése) és fejlesztése,
- a szájról olvasás készségének kiépítése, fejlesztése,
- a módosult életvitel elfogadtatása, a harmonikus személyiség erősítése.

BESZÉDFOGYATÉKOS GYERMEK/TANULÓ HABILITÁCIÓS-REHABILITÁCIÓS ELLÁTÁSA

A beszéd fogyatékos tanulók beszéd és nyelvi fejlesztése komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történik. Az egészségügyi rehabilitáció, a logopédiai ellátás, a beszéd fogyatékoság jellegétől függ.

Logopédiai terápiák típusai:

- megkésett és akadályozott beszédfejlődés terápia
- pösze terápia
- orrhangzósság terápia
- hadarás terápia
- dadogás terápia
- nyelvlökéses nyelés terápia
- diszfónia terápia
- afázia terápia

- diszfázia terápia
- diszartria terápia
- diszlexia prevenció
- diszlexia reedukáció
- diszgráfia reedukáció
- diszortográfia reedukáció
- diszkalkulia reedukáció
- komplex logopédiai terápia

Nyelvi fejlődési zavar esetén a logopédiai terápia feladata:

- a mozgások (beszédmozgások és finommotorika) speciális fejlesztése
- grammatikai rendszer rendezése, fejlesztése, verbális munkamemória fejlesztése
- a beszédre irányuló figyelem és emlékezet fejlesztése
- az aktív és a passzív szókincs bővítése
- verbális és nonverbális kifejezőkészség fejlesztése
- a gondolkodási stratégiák fejlesztése
- a beszédészlelés és -megértés fejlesztése
- az olvasás/írás/helyesírás zavar megelőzése

Dadogás esetén a logopédiai terápia célja:

- relaxációs gyakorlatok
- cselekvéshez kötött beszédindítás
- helyes légzéstechnika kialakítása
- mozgás és ritmus- és beszéd koordináció fejlesztése
- a beszéd automatizált elemeinek technikai fejlesztése és javítása
- a beszédhez szükséges motiváció megteremtése, az önismeret és önértékelés fejlesztése
- a dadogó és környezete közötti pozitív kapcsolatok kialakításának elősegítése

Hadarás esetén a logopédiai terápia célja:

- a beszédfigyelem fejlesztése,
- helyes légzéstechnika kialakítása,
- beszéddallam és beszédritmus fejlesztés
- az artikulációs bázis ügyesítése
- beszédhangsúly gyakorlatok
- a normális tempójú és ritmusú beszéd automatizálása
- a beszéd prozódiai elemeinek tudatosítása
- az állandó önkontroll kiépítése és fejlesztése

Diszfónia esetén a logopédiai terápia célja:

- a tiszta egyéni beszédhang kialakítása és a folyamatos spontán beszédbe való beépítése
- a hangminőség és az anatómiai-élettani viszonyok további romlásának megakadályozása

Orrhangzós beszéd esetén a logopédiai terápia célja:

- a beszédizomzat fejlesztése
- a légyszájpad izomzat működésének fokozása
- a kóros, nazális rezonancia megszüntetése, illetve csökkentése
- a beszédartikuláció javítása az anatómiai viszonyok figyelembe vételével

EGYÉB PSZICHÉS FEJLŐDÉSI ZAVARRAL KÜZDŐ GYERMEKEK/TANULÓK ELLÁTÁSA

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

- diszlexia
- diszortográfia
- diszkalkúlia
- diszgráfia és diszpraxia
- kevert specifikus tanulási zavarok
- hiperaktivitás és figyelemzavar
- a szocio-adaptív folyamatok zavarai

Diszlexia terápia feladatai:

- a betűbiztonság és az összeolvasási készség, a fonológiai tudatosság fejlesztése
- a rövid távú emlékezet fejlesztése
- az auditív, vizuális és mozgáskoordináció fejlesztése
- a testséma biztonságának kialakítása
- az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő analízis-szintetizáló módszerrel
- mozgáskoordináció és ritmusérzék fejlesztés
- iránydifferenciálás, téri észlelés fejlesztése
- beszédészlelés fejlesztése
- az olvasási készség folyamatos gondozása
- a tévesztett betűk differenciálása, a folyamatos olvasás automatizálása
- a beszédemlékezet és figyelem fejlesztése

- szövegértés fejlesztése: beszéd- és nyelvi fejlesztés
- az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával
- speciális olvasástanítási program alkalmazása
- az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése

Diszortográfia terápia feladatai:

- a fonológiai tudatosság és beszédészlelési képesség
- a rövidtávú emlékezet fejlesztése
- a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása
- a figyelem és az önértékelési képesség fejlesztése

Diszgráfia terápia feladatai

- a mozgáskoordináció fejlesztése különös tekintettel a manipulációs mozgásokra
- a testséma biztonságának kialakítása
- a vizuomotoros koordináció fejlesztése
- az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló írás kivitelezés)
- a ritmus, a nyomás, és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése
- sikertudat kialakítása

Diszkalkulia terápia feladatai:

- a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése
- matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása
- a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése
- a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése
- a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása
- a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése
- a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés
- az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása
- a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása
- az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása

Hiperaktivitás és figyelemzavarok terápia feladata:

- team munka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés,
- speciális figyelem-tréning,
- a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése,
- fokozott egyéni bánásmód,
- az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése,

- feladatok idői struktúrájának megtervezése és kivitelezése,
- motiválás, sikerélmény biztosítása.

A szocio-adaptív folyamatok zavarainak következtében kialakuló viselkedésszervezési problémák terápiájának célja a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

A fejlesztés feladata:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások alkalmazása
- pszichoterápia
- a figyelem és egyéb kognitív képességek fejlesztése
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása
- önértékelési képesség fejlesztése
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel
- a fejlődés segítése gyakori pozitív visszajelzésekkel, a sikerélmény biztosítása